BIBLIOTEKARZ PODLASKI
1/2019 (XLII)
<https://doi.org/10.36770/bp.56>
ISSN 2544-8900 (online)
<http://bibliotekarzpodlaski.ksiaznicapodlaska.pl/>

Kamil K. Pilichiewicz*

Dział Naukowy Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku

<https://orcid.org/0000-0001-5589-6797>

**Jubileuszowa Międzynarodowa Konferencja Naukowa
„Debiuty Mickiewicza, Debiuty Romantyków. Tradycje - Strategie - Idee - Język”, Białystok, 9-10 listopada 2018 roku.
Sprawozdanie**

Rok 2018 był, jak doskonale wiemy, szczególnym okresem dla Polaków. Szczególnym z kilku względów. W tymże roku przypadała 100. rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości. Dla polskiej kultury równie doniosła była jednakże 200. rocznica opublikowania w „Tygodniku Wileńskim” w listopadzie 1818 roku *Zimy miejskiej* – debiutanckiego wiersza Adama Mickiewicza. Również 200 lat temu nazwisko narodowego wieszcza po raz pierwszy pojawiło się – wprawdzie wtedy jeszcze niezauważone – w obiegu oficjalnym kultury polskiej!

Ze względu na tę wyjątkową okoliczność zorganizowano ważne, jak sądzimy, wydarzenie o charakterze naukowym oraz popularyzującym wiedzę o polskim wieku XIX. Była nim Jubileuszowa Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Debiuty Mickiewicza, Debiuty Romantyków. Tradycje – Strategie – Idee – Język”, która odbyła się w Białymstoku w dniach 9-10 listopada 2018 roku.

Wśród jednostek i instytucji naukowych inicjujących sesję wymienić należy w pierwszym rzędzie Katedrę Badań Filologicznych „Wschód – Zachód” (Wydział Filologiczny Uniwersytetu w Białymstoku), która podjęła się jej organizacji wspólnie z Polską Akademią Umiejętności (Wydział I Filologiczny) oraz

* Kamil K. Pilichiewicz – dr, kulturoznawca; pracownik Działu Naukowego Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku; badacz literatury, w szczególności XX wieku, zajmujący się problematyką doświadczeń granicznych, świadectw literackich, prozą autobiograficzną; autor między innymi pracy: *Kilka uwag na temat wiary w prozie Michała Głowińskiego*.

Działem Naukowym Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku. Partnerami Konferencji były Uniwersytet Medyczny w Białymstoku oraz Teatr „Wierszalin” z Supraśla.

W skład Komitetu Naukowego Konferencji weszło wielu znamienitych badaczy polskich, na czele z Przewodniczącymi, prof. Haliną Krukowską (Uniwersytet w Białymstoku) oraz prof. Julianem Maślanką (PAU, Uniwersytet Jagielloński). Członkami Komitetu Naukowego byli również: prof. Kamila Budrowska (UwB), prof. Leonarda Dacewicz (UwB), prof. Bogusław Dopart (UJ), prof. Roman Mazurkiewicz (UP, Kraków), prof. Jan Michalik (UJ), prof. Lucjan Suchanek (PAU), prof. Irena Szczepankowska (UwB), prof. Violetta Wejs-Milewska (UwB), prof. Anna Wydrycka (UwB), prof. Franciszek Ziejka (UJ).

W Komitecie Organizacyjnym podjęli prace nad przygotowaniem sesji: prof. Anna Janicka (Zakład Filologicznych Badań Interdyscyplinarnych, UwB), dr Krzysztof Korotkich (Katedra Badań Filologicznych „Wschód – Zachód”), dr Marcin Bajko (Katedra Badań Filologicznych „Wschód – Zachód”), mgr Irena Szewczenko (Zakład Filologicznych Badań Interdyscyplinarnych, UwB), mgr Joanna Godlewska (Uniwersytet w Białymstoku), mgr Bożena Poniatowicz (Uniwersytet w Białymstoku). Pracami kierowali: prof. Jarosław Ławski (Uniwersytet w Białymstoku, PAU – Przewodniczący) oraz dyr. Jolanta Gadek (Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku) – Wiceprzewodnicząca Konferencji. Zasadniczy wkład w organizację wydarzenia wnieśli również jej Sekretarze: dr Łukasz Zabielski (Dział Naukowy Książnicy Podlaskiej im. Ł. Górnickiego), dr Michał Siedlecki (Dział Naukowy Książnicy Podlaskiej im. Ł. Górnickiego), mgr Kamil K. Pilichiewicz (Katedra Badań Filologicznych „Wschód – Zachód”).

Konferencja trwała dwa dni. 9 listopada w reprezentacyjnej i zabytkowej Auli Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku w Pałacu Branickich zaproszonych Gości Specjalnych, Prelegentów oraz wszystkich obecnych przywitał prof. Jarosław Ławski. Następnie przemawiali kolejno: prof. Lucjan Suchanek (Polska Akademia Umiejętności, dyrektor Wydziału I Filologicznego), prof. Izabela Świąćicka (Prorektor UwB ds. Nauki), a także dyr. Jolanta Gadek (Książnica Podlaska).

We wzruszającym przemówieniu prof. Suchanek podkreślił, iż poznanie białostockiego środowiska naukowego jest dla niego swoistym odkryciem. Zaznaczył, iż tak ważna impreza odbywa się pod szyldem PAU w Białymstoku po raz

Na zdjęciu prof. Lucjan Suchanek (PAU, Kraków)
Fot. Bogumiła Maleszewska-Oksztol, KP, Białystok

pierwszy. Prof. Izabela Święcicka zwróciła uwagę na wagę sesji jako wydarzenia promującego Uniwersytet w Białymstoku. Z kolei dyr. Jolanta Gadek wskazała na powinności Książnicy Podlaskiej jako największej w północno-wschodniej Polsce biblioteki, która chce wziąć na siebie zadanie utrwalania tradycji, szczególnie tradycji o takiej randze jak Mickiewiczowska.

Prof. Ławski, który jako pierwszy zabrał głos, podkreślił, iż Konferencja inauguruje wielki, narodowy cykl jubileuszy 200-lecia, związany z edycjami kolejnych klasycznych, fundamentalnych dzieł kultury polskiej: I i II tomiku *Poezji Mickiewicza* (tu m.in. *Ballady i romanse*, II i IV cz. *Dziadów*, *Grażyna*), wydania *Sonetów krymskich* (1826), *Konrada Waleńroda* (1828), III cz. *Dziadów* (1832), *Pana Tadeusza* (1834). Cykl tych rocznic zakończy się, podkreślił mówca, dopiero w niedosiężnym dziś roku 2055, kiedy obchodzić będziemy 200. rocznicę śmierci Wieszcza. Prof. Ławski podziękował też prof. Suchankowi za wsparcie idei sesji przez Wydział I PAU, zaś prof. Izabeli Święcickiej za okazanie prawdziwie humanistycznej wrażliwości na działania Wydziału Filologicznego przez Badaczkę reprezentującą nauki biologiczne.

Uroczystego Otwarcia Konferencji dokonała prof. senior Halina Krukowska. W krótki, podniosłym przemówieniu zaakcentowała swe dogłębne przywiązanie

Na zdjęciu dyr. Jolanta Gadek (Książnica Podlaska) oraz prof. Jarosław Ławski (UwB, Białystok) Fot. Bogumiła Maleszewska-Oksztol, KP, Białystok

do romantyzmu nie tylko jako stylu w literaturze i sztuce, lecz również sposobu życia, patrzenia na ludzi i świat. „Jestem romantyczką!” – wyznała przed wypełnioną po brzegi aulą w Pałacu Branickich. Gośćmi sesji byli bowiem nie tylko krajowi i zagraniczni (z Austrii, Niemiec, Białorusi, Ukrainy, Szwajcarii, Bułgarii, Litwy) badacze, lecz również poloniści, studenci i uczniowie białostockich liceów.

W czasie obrad uroczystej sesji plenarnej referaty wygłosili:

- prof. dr hab. Bogusław Dopart (UJ, Kraków), *Mickiewicz w szkole klasycznej?*;
- prof. dr hab. Bernadetta Kuczera-Chachulska (UKSW, IBL PAN), *Debiut Mickiewicza w kontekście późniejszej (i ostatniej) twórczości poety – antropologia, estetyka, artyzm*;
- prof. dr hab. Julian Maślanka (PAU, Kraków), *Uwagi o debiutach literackich romantyków polskich* [tekst odczytany przez dr. Łukasza Zabielskiego];
- dr hab. Andrzej Fabianowski, prof. UW (Warszawa), *Czy Iksom spodobałaby się „Zima miejska”?*;
- dr hab. Leszek Zwierzyński, prof. UŚ (Katowice), *Stworzenie romantyzmu – balladowy debiut Mickiewicza*;
- dr hab. Marcello Ruta (Uniwersytet w Bernie, Szwajcaria), *Kunstkritik und formale Ironie in Walter Benjamins Berner Dissertation. Überlegungen über zwei Kernbegriffe der Frühromantik*;

Na zdjęciu dr Łukasz Zabielski (Dział Naukowy Książnicy Podlaskiej)
Fot. Bogumiła Maleszewska-Oksztol, KP, Białystok

- prof. dr hab. Marek Wilczyński (OSA UW, Warszawa), *Debiut Poego, debiut Emersona: problematyczne debiuty antagonistów i romantyzm amerykański*;
- dr Paweł Wojciechowski (Ateneum – Szkoła Wyższa w Gdańsku), *Debiuty romantyków szwedzkich*;
- prof. dr hab. Margreta Grigorova (Wielkie Tyrnowo, Bułgaria), *Bułgarskie obrazy Mickiewicza*;
- dr hab. Iwona Węgrzyn (UJ, Kraków), *Gdy debiut staje się podzwonnym. Melancholia „Pamiętek Soplicy” Henryka Rzewuskiego.*

Następnie obrady przeniesiono do Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku. Tam obradowano w III sekcjach. Mogliśmy tu wysłuchać między innymi następujących referatów:

- prof. senior Halina Krukowska (Uniwersytet w Białymstoku), *„Romantyczność” Mickiewicza jako tekst kulturowy*;
- prof. dr hab. Włodzimierz Próchnicki (UJ, Kraków), *Pozycja narratora w „Panu Tadeuszu”*;
- mgr Grzegorz Kowalski (Książnica Podlaska im. Ł. Górnickiego), *„Iskry w popiołach” czyli o potrzebie pisania. Wokół debiutu Zygmunta Glogera*;
- mgr Urszula Trochimowicz (UwB, Białystok), *Tradycja i intertekstualna gra. Nawiązania do „Zimy miejskiej” Mickiewicza w „Zimie wileńskiej” Witolda Hulewicza*;

Kamil K. Pilichiewicz, *Jubileuszowa Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Debiuty Mickiewicza...”*

- dr hab. Anna Janicka, prof. UwB (Białystok), *Jak debiutowano w 2 połowie XIX wieku: wybrane przykłady*;
- dr Wiktoria Bilawska (Żytomierski Uniwersytet im. I. Franki), *Debiut literacki w pamiętnikarstwie kobiecym I połowy XIX wieku*;
- doc. dr Helena Bilutenko (Grodzieński Państwowy Uniwersytet im. J. Ku-pały), *Duch i poezja narodu: debiut i twórczość Jana Barszczewskiego*;
- doc. dr Helena Nielepko (Grodzieński Państwowy Uniwersytet im. J. Ku-pały), *Tradycje romantyczne we wczesnej liryce Tadeusza Micińskiego*;
- dr Marcin Bajko (Uniwersytet w Białymstoku), *Mickiewiczowskie konteksty debiutu neoromantyka. Przypadek Tadeusza Micińskiego*;
- dr Małgorzata Burzka-Janik (UO, Opole), *Debiut Tomasza Augusta Oliza-rowskiego*;
- prof. Jarosław Ławski (UwB, Białystok, PAU), *Debiuty/początki Mickiewi-cza*;
- dr Łukasz Zabielski (Książnica Podlaska im. Ł. Górnickiego), *„Ballady i ro-manse” Stefana Witwickiego w kontekście debiutu Mickiewicza*;
- dr Emilia Świdorska (Uniwersytet w Białymstoku) *„Czuję potrzebę większej doskonałości...” – artystyczne uniwersum w „Księżycu” i „Balladynie” Słowackiego*;
- dr Krzysztof Korotkich (UwB, Białystok), *Zmysły w „Balladach i roman-sach” Mickiewicza*;
- dr Marta Białobrzaska (UwB, Białystok), *Późny debiut Antoniego Malczew-skiego i kwestia niedocenienia „Marii”*;
- mgr Kamil K. Pilichiewicz (UwB, Białystok), *Parodysta czy autobiograf? Prymicje Ludwika Szyrmera*.

Po obradach w sekcjach prelegentów zaproszono na kolację. Dzień pierw-szy Konferencji zakończył się szczególnym akcentem artystycznym. Uczestnicy udali się autobusem z Białegostoku do Supraśla, aby o godz. 20.00 obejrzeć nie-zwykły spektakl. Teatr „Wierszalin” przedstawił własną interpretację *Dziadów* (Części III) Adama Mickiewicza, *Dziady – Noc Druga* w reżyserii Piotra Toma-szuka. Było to znakomite, dla niektórych wstrząsające, jak mówili, spotkanie ze sztuką teatralną najwyższej próby. Reżyser dokonał doskonałej interpretacji dzieła Mickiewicza, jakby prezentując same jego esencjonalne momenty.

10 listopada w Auli Wydziału Filologicznego Uniwersytetu w Białymstoku zainaugurowano drugi dzień obrad. Gości powitała dr hab. Violetta Wejs-Milew-

Uczestnicy obrad plenarnych Konferencji
Fot. Bogumiła Maleszewska-Oksztol, KP, Białystok

ska, prof. UwB (Dyrektor Instytutu Filologii Polskiej). W obradach plenarnych tej części sesji wystąpili:

- dr hab. Maciej Szargot (UŁ, Łódź), *Debiuty Krasińskiego*;
- prof. dr hab. Swietłana Musijenko (Grodzieński Uniwersytet im. J. Kupały), *Młodzieńcze utwory liryczne Adama Mickiewicza i Aleksandra Puszkina*;
- dr Tomasz Jędrzejewski (UW, Warszawa), „Zima miejska” na tle (nie tylko) *fi lomackiej poezji biesiadnej*;
- dr hab. Zbigniew Kaźmierczyk, prof. UG (UG, Gdańsk), *Wczesny Mickiewicz jako zapowiadający się historiozof*;
- prof. dr hab. Leszek Bednarczuk (PAU, Kraków), *Język białoruski w twórczości Adama Mickiewicza*;
- dr hab. Barbara Szargot (UJD, Częstochowa), *Debiut ostatniego romantyka. O „Na marne” Henryka Sienkiewicza*;
- mgr Irena Szewczenko (Uniwersytet w Białymstoku), *Mickiewicz a debiut ukraińskiego romantyzmu*;
- prof. Andrzej Baranow (UwB, Białystok–Wilno), *Debiut Fiodora Dostojewskiego. Spojrzenie współczesne*;
- mgr Ewa Modzelewska (UJ, Kraków), *Debiuty polskich emigrantów w I połowie XIX wieku w USA*.

Ujmującym akcentem obrad tego dnia sesji była różnorodność wystąpień przy jednoczesnym profesjonalnym podejściu prelegentów do podejmowanej tematyki, wnikliwość analizowanych zagadnień podstawowych, poczynając od tych ogólnych, takich jak tytułowy debiut i jego fenomen, okoliczności i specyfika twórczości poszczególnych romantyków, po bardziej szczegółowe badania komparatystyczne i interdyscyplinarne. Niekiedy arcyciekawe wręcz dyskusje – na przykład zogniskowane wokół początków romantyzmu ukraińskiego czy polskich pisarzy debiutujących w XIX wieku w Ameryce – potwierdzały słuszość organizacji niniejszej Konferencji.

Jubileusz debiutu Mickiewicza był wspaniałą okazją do spotkania się przedstawicieli rozmaitych europejskich ośrodków naukowych. Poza licznymi polskimi badaczami nie zabrakło również znakomitych reprezentantów między innymi z: Berna, Kijowa, Wiednia, Mińska, Grodna, Wilna, Żytomierza czy Lipska. Prelegenci w swoich wystąpieniach ukazywali szersze konteksty, przekraczające granice narodowe (np. Aleksander Puszkina), formalne i czasowe (Antoni Malczewski, Tadeusz Miciński, Witold Hulewicz, Zygmunt Głogier) debiutów literackich. Oprócz Adama Mickiewicza czy Juliusza Słowackiego przywoływano także twórców mniej znanych na mapie dokonań pisarskich romantyzmu (na przykład: Karol Kaczkowski, Józef Bohdan Zaleski, Jan Barszczewski, Wincenty Korotyński, Tomasz August Olizarowski, Tadeusz Bobrowski, Stefan Witwicki), co może skutkować dalszymi studiami popularyzującymi ten znamienity dla kultury okres.

Na zakończenie sesji Mickiewiczowskiej za udział w niej wszystkim zaproszonym Gościom podziękował Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego – prof. Jarosław Ławski, podkreślając, iż materiały sesji zostaną opublikowane. Dziekan Wydziału Filologicznego wyraził przy tej okazji chęć i wiarę w sens organizacji podobnych przedsięwzięć naukowych w przyszłości. Przemówienie spotkało się z gorącym przyjęciem, potwierdzonym gromkimi brawami zebranych. Konferencję „Debiuty Mickiewicza, Debiuty Romantyków” uznać trzeba za niezwykle udane wydarzenie, przede wszystkim ważne i godne uczczenie preludium Mickiewiczowskiego Dzieła – jego debiutu w 1818 roku w Wilnie.